

ของฝากจาก

พระเทพญาณโมลี

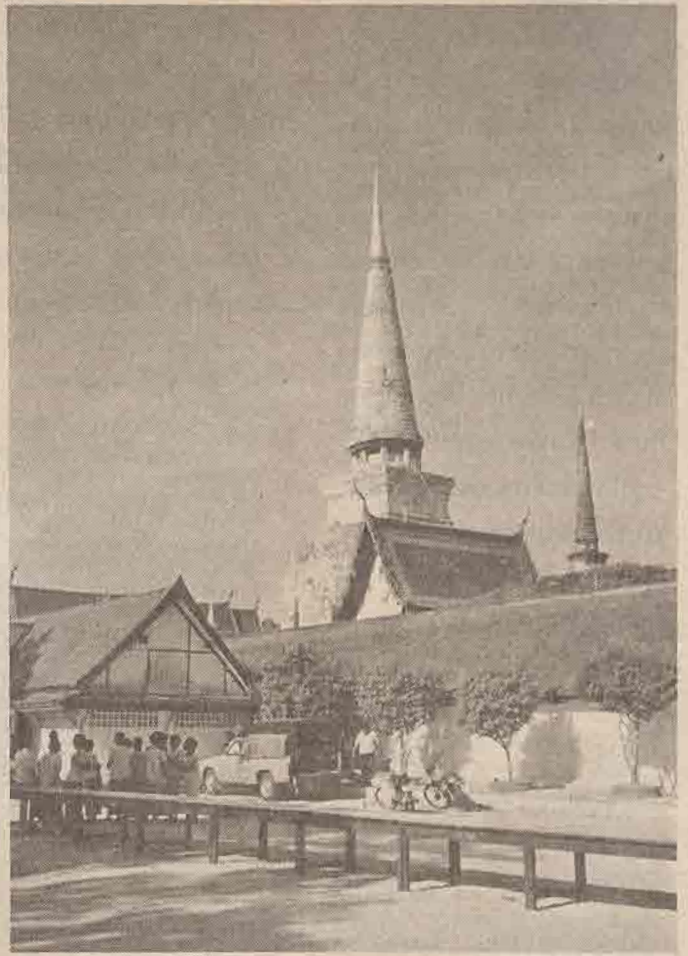
วัดตานีนรสโมสร ปัตตานี

พระสงฆ์ลี้ภัยลี้ภัยมาเผยแผ่
พุทธศาสนา
ในจังหวัดนครศรีธรรมราชครั้งแรก

ท่านชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช
ทั้งคฤหัสถ์และบรรพชิตทั้งหลาย
ณ บัดนี้ ข้าพเจ้าจักได้บรรยาย
ปาฐกถาธรรมเรื่องพระสงฆ์ลี้ภัย
ลี้ภัยมาเผยแผ่พุทธศาสนาใน
จังหวัดนครศรีธรรมราชครั้งแรก
เนื่องด้วยคณะกรรมการจัดงาน
ฉลองพระชนมายุ ๘๐ ปี ของเจ้า
คุณพระธรรมนาถมุนี อาราธนา
ให้แสดงที่วัดหน้าพระธาตุจังหวัด
นครศรีธรรมราช จึงขอเชิญชวน
บรรดาท่านผู้ฟังทั้งหลาย โปรดทำ
ความสงบกาย สงบวาจา และสงบ
ใจ ฟังปาฐกถาธรรมเรื่องนี้ด้วยดี
เพื่อที่จะให้เกิดความรู้ความเพลิด
เพลิดเจริญใจ กับถือเอาคติธรรมอัน
เป็นสาระตามสมควรแก่อนุรูป
นอกจากนี้ตามคำสอนในพระพุทธ
ศาสนาพรรณนาประโยชน์แห่งการ
สดับตรับฟังได้ ๕ ประการ คือ

๑. จะ ได้ฟังสิ่งที่ยัง ไม่เคย
ได้ฟัง

๑๔ รุสมิแล

๒. สิ่งที่คุณเคยฟังมาแล้ว จะ
ได้จำไว้แน่นอนยิ่งขึ้น

๓. หายความสงสัยและความ
ข้องใจ

๔. จิตใจของผู้ฟังจะมีความ
ผ่องใส

๕. ห้าความเห็นที่ถูกต้องได้
เพราะการฟังเป็นโสตศึกษา
เป็นกลอนที่จะให้เกิดสติปัญญา
ถ้าพยายามตั้งอกตั้งใจฟังด้วยดี
กระแสแห่งธรรมย่อมชำระจิตให้
บริสุทธิ์ คุณน้ำย่อมชำระสิ่งขุ่นมัว
สกปรกเปิดเหมือนโสมมให้สะอาด
ฉะนั้น ถ้าผู้ฟังได้น้อมนำไปประพฤติ
ปฏิบัติตาม พระธรรมก็ย่อมจะคุ้ม
กันรักษาดีกว่ามิตามารดาครุมา

อาจารย์เสียอีก ประกอบกับช่วย
ป้องกันมิให้ตกไปในที่ชั่วช้าลามก
ยิ่งกว่าบรรดาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากล
โลก จึงเป็นการสมควรที่ผู้รักตน
สงวนตนหวังสิ่งที่เป็นสวัสดิมงคล
พึงสนใจแสวงหาโอกาสสดับตรับ
ฟัง ตามกาลเวลาที่ท่านอำนวยความสะดวก
แล้วนำไปพิจารณาให้เห็นเป็นเครื่อง
ประดับความรู้ และความประพฤติ
ตามสมควรแก่ความสามารถของ
ตน ๆ ก็จะได้ผลคือความสวัสดิ
และเป็นศักดิ์ศรีแก่ตน วงศ์ตระกูล
แก่ประเทศชาติ และโลกเป็นที่สุด
การบรรยายปาฐกถาธรรมครั้งนี้
หากว่ามีข้อความขาดตกบกพร่อง
อย่างหนึ่งอย่างใด อย่างที่คำโบราณ

ท่านกล่าวไว้ว่า “ข้างสี่เท้าก้าวอย่าง
ยังพลังพลาด” ขออาศัยความอด
กลั้น ความกรุณาปราณี และความ
ปรารถนาดีจากท่านผู้ฟังทั้งหลาย
จงโปรดให้อภัยแก่ข้าพเจ้าด้วยเถิด
อันการเขียนหรือการพูด
ประวัติศาสตร์ พงศาวดาร ดำเนิน
และโบราณคดี เหตุมีความมุ่งหมาย
ที่จะให้คนชั้นหลัง ๆ หรือผู้ฟัง
ได้ค้นคว้าแสวงหาความรู้เรื่องราว
ที่เป็นมาในอดีต ทั้งแห่งชาติของตน
ทั้งของชนชาติอื่น จะได้นำมาเปรียบ
เทียบ ปรับปรุง แก้ไข และรักษาไว้
หรือชวนให้เหลียวไปข้างหลังฟัง
เรื่องราวเก่าก่อนแห่งชาติของตน
และของชนชาติอื่น ผู้เขียนและผู้พูด
จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างอุดมคติ
๔ ประการ คือ ความจริง อิงตำนาน
โบราณวัตถุ และความสันนิษฐาน
โดยมีอธิบายว่า

(๑) ความจริง คือต้องรักษา
เรื่องราวไว้ตามความเป็นจริงอย่าง
ไร ให้เห็นสุดความสามารถของตน
เพราะถ้ามีอคติความลำเอียงเลียง
ความจริง ด้วยอาศัยความชอบพอ
กันบ้าง ด้วยการไม่ชอบพอกันบ้าง
ด้วยการงมงายไม่รู้เท่าถึงการณ์บ้าง
และด้วยความเกรงกลัวอิทธิพลกัน
บ้าง เรื่องราวต่าง ๆ ก็จะกลาด
เคลื่อนจากความเป็นจริง ทำให้คน
ชั้นหลัง ๆ หรือผู้ฟังจำผิด ๆ ไป

(๒) อิงตำนาน ก็คือคนเราใน
สมัยปัจจุบันนี้ จะรู้สิ่งที่ล่วงเลยม
แล้วแต่กาลนานด้วยตนเองหาได้ไม่
จึงต้องอาศัยคำรับตำราที่ท่านใน
สมัยก่อน ๆ เขียนจดเอาไว้ เราต้อง
นำมาอ้างอิง เพื่อเป็นการเทิดเกียรติ
ของผู้เขียน ผู้จดไว้ มิฉะนั้นก็ชื่อว่า
พูดหรือเขียนไปอย่างไม่มีหลักฐาน

แต่คำรับตำรานั้น ๆ ต้องอยู่ในความ
นิยมชมชอบของสังคม

(๓) โบราณวัตถุ คือพยาน
ของสิ่งที่ทำและคำที่พูดของท่าน
ในสมัยก่อน ๆ เป็นศิลปกรรม
จำแนกออกเป็น ๓ คือ ปฏิมากรรม
การประดิษฐ์รูปไปริยต่าง ๆ ๑
จิตรกรรม การประดิษฐ์สีสักลวดลาย
อันวิจิตร ๑ สถาปัตยกรรม การ
ประดิษฐ์สิ่งก่อสร้างและแบบแผน
๑ ที่ท่านสะสมไว้เป็นมรดกไว้ให้
พวกเราในสมัยนี้ ล้วนเป็นของอัน
ล้ำค่า เป็นวัฒนธรรมประจำชาติ
เราจะต้องนำมาเปรียบเทียบ
คำรับตำราที่อ้างอิง จะได้ยืนยัน
แสดงข้อเท็จจริง ได้อย่างแน่นอน
รวมความคือเป็นอุทาหรณ์ของสิ่ง
ที่เราอ้างอิง

(๔) ความสันนิษฐาน คือ
ความคิดความเห็นที่เราประมวล
เหตุผล ๓ ข้อข้างต้นมาประสม
ประสานเข้ากันแล้วออกความคิด
ความเห็นไปอย่างมีเหตุมีผล ไม่ใช่
พูดพ่น ๆ ไปโดยหาอะไรเป็นหลัก
ฐานมิได้

อุดมคติ ๔ ประการนี้ เป็น
หลักสำคัญของผู้พูด ผู้เขียนประวัติ
ศาสตร์ พงศาวดาร ดำเนิน และ
โบราณคดี มิฉะนั้นแล้วจะเป็นผล
ร้ายแก่ผู้ที่จะมาศึกษาค้นคว้าแสวง
หาความรู้ ต้องจดจำสิ่งที่ผิด ๆ
พลาด ๆ ไป เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ย่อม
หาความเจริญมิได้ ทั้งแก่ผู้เขียนผู้
พูด และแก่ผู้ศึกษาแสวงหาความรู้
ดังคำโบราณที่ท่านสอนไว้ว่า

“บุรุษหนึ่งคัล ใด หลงหนทาง
ไกล ไปพบผู้หลง ก็หลงสอบถาม
ผู้หลงแสดงความ โดเลหลงตาม
ทั้งสองก็เหี้ยน ภัยใหญ่”

ข้าพเจ้าถืออุดมคติ ๔ อย่าง
นี้ตั้งกล่าวแล้ว หากว่ายังมีข้อความ
ปาฐกถาธรรมเรื่องนี้ยังไม่ตรงตาม
อุดมคติ ๔ ประการ ขอได้โปรด
กรุณาหักท้วงแนะนำ จะรู้สึกเป็น
พระคุณอย่างยิ่ง

เนื่องด้วยการบรรยายปาฐกถา
ธรรมเรื่องนี้ จังหวัดนครศรีธรรม
ราชมีความสำคัญอย่างยิ่งในด้านการ
เผยแผ่พระพุทธศาสนาลัทธิ
ลังกาวงศ์ครั้งแรก และได้ขยาย
ขอบวงการนี้ไปทั่วประเทศไทย
อย่างกว้างขวาง แก่บรรดาพุทธ-
ศาสนิกชนทุกชั้นทุกเพศและทุกวัย
จำเดิมแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานี
องค์พระประมุขแห่งชาติคือพ่อขุน
รามคำแหงมหาราช ผู้เป็นปฐมเอก
อัครศาสนูปถัมภ์ ได้นำเอาหลักการ
สำคัญของพระพุทธศาสนาลัทธิ
ลังกาวงศ์ไปจากจังหวัดนี้ ดังจะได้
นำเอาข้อความตามหนังสือต่าง ๆ
มาบรรยายให้ท่านผู้ฟังทั้งหลาย
ทราบดังต่อไปนี้

(๑) ตามหนังสือสังคณิทาน
กล่าวว่า ราวพ.ศ. ๑๘๒๐ เศษ
สมัยรัชกาลพ่อขุนรามคำแหงมหา
ราช ครองกรุงสุโขทัย เมืองนครศรี
ธรรมราชได้ตกเป็นประเทศราช
ของกรุงสุโขทัย พ่อขุนรามคำแหง
ดำรงสั่งให้เจ้าเมืองนครศรีธรรม
ราช ขอพระพุทธรูปหิงค์ต่อพระเจ้า
กรุงลังกา เพราะทรงทราบทั่วทั้ง
๒ พระองค์มีสัมพันธไมตรีติดต่
กันในการค้าขาย และพระพุทธรูป
องค์นี้สร้างมาตั้งแต่พ.ศ. ๑๖๐๐ ปี
เศษ โดยมีพระเจ้าจุพนาค พระเจ้า
กุนชานาก และพระเจ้าสิรินาก ครั้ง
ยังดำรงพระยศเป็นพระเจ้าลูกเธอ
รวมกันสร้างไว้ มีพระพุทธรูปลักษณะ

(อ่านต่อหน้า ๑๗๗)

ของฝาก

(ต่อจากหน้า ๑๕)

สวยงามเป็นอย่างยิ่ง จึงได้พระพุทธสิหิงค์มาขังประเทศไทย และยังพรรณนาเสริมว่า พ่อขุนรามคำแหงมหาราชเสด็จไปทรงรับพระพุทธสิหิงค์ถึงเมืองนครศรีธรรมราช แล้วอัญเชิญมาประดิษฐานไว้ ณ กรุงสุโขทัยราชธานี จึงโปรดให้ช่างหลวงถือเอาพระพุทธรูปลักษณะพระพุทธสิหิงค์เป็นหลักมาตรฐาน แล้วประสมประสานกับศิลปกรรมพื้นเมือง ฉะนั้นพระพุทธรูปอันเป็นปฏิมากรรมสมัยสุโขทัยจึงได้รับเกียรตินิยมชมชอบว่าเป็นพระพุทธรูปมีพระพุทธรูปลักษณะสวยงามล้ำยุค จึงทำให้ศิลปินในยุคนี้สร้างปฏิมากรรมได้งดงามมาก เช่น พระพุทธรูปพระพุทธรชินราช จังหวัดพิษณุโลก จนถึงกับสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า รัชกาลที่ ๖ ทรงเปล่งพระวาจาว่า “ข้าพเจ้าเคยเห็นพระพุทธรูปมามากแล้ว แต่ก็ไม่งดงามเหมือนพระพุทธรชินราชนี้” ฉะนั้นเมื่อนายช่างในยุคปัจจุบันที่มีเครื่องมือทันสมัย ก็ยังไม่สามารถเทียบเท่าฝีมือช่างสร้างพระพุทธรชินราชได้ ทั้งนี้ก็เพราะได้พระพุทธสิหิงค์ไปเป็นแบบมาตรฐานปฏิมากรรมจากจังหวัดนครศรีธรรมราช แล้วดัดแปลงแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

๒. ตามหนังสือพระราชพงศาวดาร ฉบับพระราชหัดถ์เลขาว่า ใน พ.ศ. ๒๓๑๐ กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าข้าศึก ถูกเผาผลาญวัดวาอาราม หอสมุดแห่งชาติ และสถานที่สำคัญมากแห่งบรรดาศรรพวิชาความรู้และพระไตรปิฎกก็ถูก

ไฟไหม้เกือบหมด จะหาฉบับสมบูรณ์ไม่ได้ ครั้นพระเจ้ากรุงธนบุรีกู้เอกราชกลับคืนมาได้ ชาตินไทยกลับมืออิสระตามเดิม เมื่อทรงจัดการฝ้ายอาณาจักรเรียบร้อยแล้วก็ทรงหันมาจัดทางพุทธจักรแต่ไม่มีพระไตรปิฎกเพราะถูกเผาผลาญดังกล่าวแล้ว ครั้นเมื่อปีฉลู เอกศกเดือน ๘ จุลศักราช ๑๑๓๑ พระองค์ทรงกรีธาทัพมาตีเมืองนครศรีธรรมราช ซึ่งขณะนั้นตั้งเป็นอิสระอยู่ก็หนึ่ง ได้ทรงทราบจากพระอาจารย์ศรี วัดแพนงซึ่ง ซึ่งหนีพม่าออกมาอยู่เมืองนครศรีธรรมราช ว่าพระไตรปิฎกในเมืองนี้ยังมีฉบับบริบูรณ์ จึงดำรัสให้ราชบัณฑิตจัดการพระไตรปิฎกบรรจุทูลงเรือ อัญเชิญเข้าไปยังกรุงธนบุรีขอจำลองได้ทุก ๆ กัมภีร์ แล้วก็เชิญออกมาส่งไว้ตามเดิม ครั้นถึงเดือน ๕ ปลายปีนี้ ทรงตั้งพระอาจารย์ศรีเป็นสมเด็จพระสังฆราช และให้นายช่างงานพระไตรปิฎกจนหมดสิ้น แล้วโปรดให้ส่งคืนไปไว้เมืองนครศรีธรรมราชตามเดิม

๓. รัชสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ราว พ.ศ. ๑๘๓๐ เศษ ทรงได้พระพุทธสิหิงค์ไปแล้ว แต่พระสงฆ์ซึ่งเป็นลัทธิเดิมสืบ ๆ กันมา มีข้อวัตรปฏิบัติหนักไปทางพิธีกรรม เมื่อผสมผสานกับลัทธิมหายานและพราหมณ์ ที่พวกขอมกำลังนิยมกันอยู่ ใช้ชีวิตเขวนอยู่กับการทำพิธีพาราอาศัยผู้อื่น มีเทพเจ้าและสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อให้ลดบันดาลให้ตนประสบสิ่งที่พึงปรารถนา ทรงเห็นว่าไม่เหมาะสมกับคนไทยที่รักอิสระ และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ในการที่จะจรโลงประเทศ

ชาติ และปรับปรุงตนเอง เมื่อทรงทราบข่าว พระสงฆ์ลัทธิลังกาวงศ์ที่เมืองนครศรีธรรมราช กำลังประกาศพระพุทธศาสนา สอนให้ชนพึ่งตนเอง คือทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว จึงทรงเห็นว่าเป็นการเหมาะสมกับนิสัยคนไทย เพราะในรัชสมัยของพระองค์เป็นสมัยปฏิวัติ จึงทรงมีพระราชสาส์นถึงพระเจ้านครศรีธรรมราช ขอรื้อถอนพระสงฆ์ขณะนั้น จากเมืองนครศรีธรรมราชมายังกรุงสุโขทัยราชธานี ประกาศพระองค์เป็นเอกอัครศาสนูปถัมภ์ดังมีคำในศิลาจารึกสุโขทัยมีใจความว่า

พ่อขุนรามคำแหงกระทำโดยทานแก่มหาเถรสังฆราช ปรากฏเรียนจบปิฎกไตรหลวงกว่าผู้ครูในเมืองนี้ ทุกตนลุกจากเมืองศรีธรรมราชมา

จึงเห็นได้ว่าหลักสำคัญของพระพุทธศาสนา คือพระรัตนตรัย ได้แก่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ ได้ไปจากเมืองนี้ เพื่อทำการเผยแผ่ในกรุงสุโขทัย และทั่วไปทั้งราชอาณาจักร เป็นหลักการพระพุทธศาสนาที่โลกรับรองว่า มีหลักธรรมสมบูรณ์และถูกต้อง สามารถที่จะให้วิญญูชนพิสูจน์ได้ ทั้งเป็นคำสอนที่ปรับปรุงระบบแห่งสังคมให้เรียบร้อย จึงเป็นการสมควรที่ท่านชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชจะพึงรู้สึกภาคภูมิใจ ข้าพเจ้าขอแสดงความนิยมชมชอบว่า ท่านทั้งหลายเป็นผู้ที่มีโชคดี ที่มีพุทธศาสนาอันเป็นหลักชัยสำคัญในจังหวัดของท่านด้วยประการฉะนี้

เพื่อที่จะให้ท่านผู้ฟังทั้งหลายทราบเรื่องพระสงฆ์ลัทธิลังกาวงศ์

ที่นำพุทธศาสนามาเผยแผ่ที่จังหวัด นครศรีธรรมราชครั้งแรก ชัดเจน ยิ่งขึ้น จักได้นำเอาข้อความที่สัมพันธ์ เนื่องด้วยอุบัติเหตุบังเกิดขึ้นแห่ง พระสงฆ์คณะนี้ พร้อมด้วยแผน สายการเดินทางตั้งแต่ประเทศลังกา มาสู่ประเทศไทย มาบรรยายตาม หนังสือตำนานพุทธเจดีย์พระนิพนธ์ ของสมเด็จพระมหาจุฬาราชราชนูปถัมภ์ มีข้อความดังต่อไปนี้

เมื่อ พ.ศ.๑๖๖๕ พระเจ้า ปรักรกรมพาทุมหาราชได้ครองราช สมบัติในลังกาทวีป ทรงเป็นมหา ราชองค์ที่ ๓ ของชาวลังกา นับ ลำดับรัชกาลที่ ๑๑๕ มีพระบรม เดชานุภาพมาก เหตุพากเพียรปราบ ปราบพวกทมิฬและนานานิคม ที่ยังปกครองเป็นต่างพวกต่างหมู่ อยู่ มาไว้ในพระราชอาณาจักรจน ทัวเกาะลังกาแล้ว ทรงยกทัพหลวง ไปปราบปรามหัวเมืองทมิฬ ได้หัว เมืองในปาลมทยะประเทศและโลล มณฑลไว้เป็นเมืองขึ้น ทรงปรารถ ถึงสังฆมณฑลในลังกาทวีป ที่ถูก ภัยสงครามรบกวนให้พินาศ จึง โปรดให้ประชุมสงฆ์ในอุทุมพรคีรี วิหาร มีพระมหาภิกษุสงฆ์เถระเป็น ประธาน ทำสังคายนาพระธรรม วินัย รวบรวมพระสงฆ์ที่แตกเป็น นิกายต่าง ๆ ให้เข้าเป็นนิกายเดียว กัน และโปรดให้สึกเหล่าภิกษุที่ เป็นอลัชชี จนสิ้นเสี้ยนหนามหลัก ต่อในพระพุทธศาสนา ด้วยพระ บรมราชานุญาตของพระองค์ ทรง ดำรงราชย์อยู่ ๓๓ ปี สวรรคตเมื่อ พ.ศ. ๑๗๐๒

การทำสังคายนาครั้งนี้ โปรด ให้จัดวางระเบียบข้อวัตรปฏิบัติ ของพระสงฆ์ให้รัดกุมยิ่งขึ้น เป็น

เหตุให้พระพุทธศาสนาในลังกา ทวีปรุ่งเรือง มีกิตติคุณกิตติศัพท์ฟุ้ง เฟื่องมาทางประเทศบูรพาทิศ มี ประเทศมอญ พม่า ไทย เขมร ลาว ล้วนแต่เป็นประเทศที่นับถือพระ พุทธศาสนาทั้งสิ้น เป็นเหตุให้ ประมุขสงฆ์ในประเทศนั้น ๆ ส่ง พระภิกษุผู้สามารถเดินทางไปสืบ สอนและศึกษาลัทธินี้ที่ลังกาทวีป เมื่อต่างไปเห็นข้อวัตรปฏิบัติของ พระสงฆ์ชาวลังกาขณะนั้นต่างก็มี ความเลื่อมใส จึงแสดงความปรารถ นาที่จะอยู่ร่วมเพื่อศึกษาธรรมวินัย จะได้นำไปเผยแผ่ยังบ้านเมืองประ- เทศของตน ๆ แต่คณะสงฆ์ลังกา ตั้งข้อรังเกียจในข้อวัตรปฏิบัติของ พระสงฆ์ต่างประเทศ เมื่อจะกล่าว ถึงความสำคัญมีอยู่ ๓ ประการคือ

(๑) เนื่องด้วยพระสงฆ์ใน ประเทศบูรพาทิศเหล่านี้ แม้จะเป็น ลัทธิตระกูลต่างด้วยกัน แต่เพราะอยู่ กลูกคลีปะปนกับลัทธิมหายาน และลัทธิปราหณ์มาเป็นเวลานาน มีข้อวัตรปฏิบัติไม่เคร่งครัดในธรรม วินัย ทำให้สงสัยว่ามีศีลวิบัติหรือ เป็นนานาสังวาส จึงได้เสนอขอให้ สึกเสียก่อนแล้วบรรพชาอุปสมบท ใหม่ จะได้บริสุทธิ์ใจด้วยกันทั้ง ๒ ฝ่าย

(๒) เนื่องด้วยพระสงฆ์เหล่านี้ ส่งวัชระยหรือสวดเป็นภาษา สันสกฤต เช่น พุทฺธมฺ ฐมฺมมฺ สุขฺมมฺ เวลาบรรพชาอุปสมบท การถึงพระ รัตนตรัยเป็นรากฐานแห่งสังฆกรรม จัดเป็น สมบัติอันสำคัญเรียกว่า กรรมวาจาสมบัติ ถ้ารากฐานไม่ดี แล้ว การอุปสมบทก็ย่อมวิบัติ จึง ให้ใช้คำสวดคำสาธยายเป็นภาษา บาลีหรือมคธ อันเป็นพระพุทธพจน์

ที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสสมัยพุทธ กาล

(๓) เนื่องด้วยพระสงฆ์เหล่านี้ บรรพชาอุปสมบทมาในแดนสี่มา ที่น่ารังเกียจ ทั้งวัตรสมบัติคืออนิมิต และกรรมวาจาสมบัติคือสวดถอน และผูกสีมา อย่างน้อยก็น่าจะมีข้อ บกพร่องอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งคณะ สงฆ์ลังกานิยมอุทกุก์เขปสีมาหรือ นที่สีมาว่าเป็นสีมาที่บริสุทธิ์ ชอบ บวชในแพขนานแม่น้ำกลยาณี แม้ ถ้าเป็นขันธสีมาก็ต้องสวดข้าผูกอก หนหนึ่ง เพื่อให้เป็นทัฬหีกรรม มั่นคงหายสงสัย เราจึงเห็นสีมา บางแห่งในเมืองไทยมีใบสีมาปักอยู่ ๒ ใบ เข้าใจว่าคณะสงฆ์ลังกาจะ มาสวดผูกอกที่หนึ่งแสดงเป็นเครื่องหมายความสำคัญไว้

พระภิกษุต่างประเทศก็ยอม ปฏิบัติตาม สึกออกรับการบรรพชา อุปสมบทใหม่ แล้วอยู่ศึกษาเล่า เรียนพุทธศาสนาแล้หลังกลางคืนนี้ สืบไป เพราะฉะนั้น วิถีบวชแปลง ด้วยให้สึกเสียก่อนก็ดี สวดแต่ ภาษามคธในสังฆกรรมทั่วไปก็ดี ก็มีปรากฏตามตำนานพุทธศาสนา แต่ครั้งนี้เป็นเดิมมา สำระสำคัญ ความแตกต่างกันย่อมมีด้วยประการ ฉะนั้น

แม้คณะสงฆ์ฝ่ายบูรพาทิศ จะได้ไปศึกษาเล่าเรียนและบวช แปลง ถ้ายกเลิกซึ่งกลางคืนดังกล่าว มาที่จริงแล แต่การกระทำเป็น ส่วนน้อย เป็นบางวัด บางหมู่เท่านั้น ถึงจะนำไปเผยแผ่ในประเทศของ ตน ๆ ก็ได้รับความนิยมไม่กว้าง ขวาง เหตุขาดองค์ออกักรศาสนาอุป ถัมภ์เป็นทางราชการ ทั้งประกอบ ด้วยพระมหาเถรานุเถระบางวัดบาง

หมู่ไม้อำนวยคาม ลัทธิลังกาวงศ์จึงไม่แพร่หลายมาในประเทศสุรพทิส คงขังรุ่งเรืองแต่ในลังกาทวีป

ที่นี้จะกล่าวถึงพระสงฆ์ ลัทธิลังกาวงศ์ เข้ามาเผยแผ่พุทธศาสนาในประเทศพม่าและประเทศไทย เป็นครั้งแรก ตามหนังสือเที่ยวเมืองพม่า ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดโชไชยว่า เมื่อ พ.ศ. ๑๗๑๖ พระเจ้านรปดิสิทธิ ครองราชสมบัติในกรุงพุกาม นับเป็นพระเจ้าราชาธิราชองค์ที่ ๘ มีพระแม่พี่พระนามว่าเวฬุวดี ทรงสถาปนาพระมหาเถระอุตราชีวะ เป็นมหาสังฆปริณายก การนับถือพระพุทธศาสนาเป็นไปอย่างลัทธินิยานแบบพุกาม สืบเนื่องแต่สมัยพระเจ้าอนุรุธมหาราช สั่งสอนทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาไปด้วยกันกับแผ่อำณาเขตโดยรับพุทธศาสนาลัทธินี้มาจากนครประเทศอินเดีย ครั้นมาถึงรัชกาลพระเจ้านรปดิสิทธิ ประจวบกับเป็นเวลาทีพุทธศาสนาในอินเดีย ถูกศาสนาฮินดูรุกรานเลื่อมทรมลง เมืองลังกาจึงได้รับนิยมนยกย่อจากประเทศอื่น ๆ ว่าเป็นหลักของพระพุทธศาสนา ประกอบกับชาวซึ่งพระมหาเถระป็นสะกุ มหาสังฆปริณายกองค์ก่อน นำมาเล่าไว้ที่กรุงพุกาม พระเจ้านรปดิสิทธิจึงทรงสนพระทัย เมื่อพ.ศ. ๑๗๓๓ จึงทรงอาราธนาพระมหาเถระอุตราชีวะมหาสังฆปริณายกปัจจุบัน เป็นสมณทูต ไปสืบศาสนาในลังกาทวีป แต่พงศาวดารลังกาว่า ใน พ.ศ. นี้กองทัพลังกามาตีหัวเมืองชายทะเลของประเทศพม่า บางตำนานว่าพวกโจรสลัดชาวลังกาคุมเรือมา

ปล้นหัวเมืองริมทะเล แต่พระเจ้า นรปดิสิทธิไม่มีกองทัพเรือที่จะตีตอบโต้ได้ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุเช่นนี้อีก จึงส่งสมณทูตไปเจรจา โดยธรรม การก็สำเร็จได้ดังพระราชประสงค์ แต่ณประเทศทั้ง ๒ ก็เป็นสัมพันธไมตรีต่อกันสืบมา

คามศิลาจารึกก็เล่าว่า เมื่อพระมหาเถระอุตราชีวะ เป็นสมณทูตไปประเทศลังกาครั้งนั้น มีเด็กมอญชาวเมืองพลิมคนหนึ่งชื่อ ฌปฏี เป็นศิษย์บวชเป็นสามเณรติดตามไป เมื่อสมณทูตเจรจากับเมืองสำเร็จแล้ว จะเดินทางกลับคืนประเทศพม่า สามเณรฌปฏีขออยู่ต่อไปเพื่อศึกษาเล่าเรียนที่ประเทศลังกา พระมหาเถระอุตราชีวะ ก็อนุญาต แล้วคณะทูตก็เดินทางกลับมากกรุงพุกามเสนอผลงานให้พระเจ้านรปดิสิทธิทรงทราบทุกประการ

ฝ่ายสามเณรฌปฏี อยู่ศึกษาเล่าเรียนต่อไป จนอายุครบอุปสมบทก็บวชเป็นภิกษุในลัทธิลังกาวงศ์ แล้วศึกษาเล่าเรียนธรรมวินัยตามลัทธิตที่พระเจ้าปรักกรมพาทุสงฆ์ยกยอจนมีความรอบรู้เชี่ยวชาญแตกฉานในพระไตรปิฎก เมื่อบรรลุนิติภาวะแล้วถึงความเป็นเถระตามพระวินัย จึงชักชวนเพื่อนนักศึกษาคณะที่เล่าเรียนรอบรู้เช่นกัน และบรรลุนิติภาวะเป็นพระเถระแล้ว

๑.

๒. พระสิวดี เป็นชาวบ้านลิตดคาม ในลังกาทวีป

๓. พระตามอินท์ เป็นโอรสของพระเจ้ากรุงกัมโพช

๔. พระอานนท์ เป็นชาวเมืองกัญจนบุรี อยู่ในอินเดียฝ่ายใต้

๕. พระราหู เป็นชาวเมืองลังกา ทั้ง ๕ รูปออกทำการเผยแผ่พุทธศาสนาลัทธิลังกาวงศ์ โดยสารเรือมุ่งตรงมาเมืองพลิม ประเทศมอญอันเป็นชาติภูมิของพระฌปฏีเถระเมื่อประมวลหลักการเผยแผ่ของพระสงฆ์คณะนี้ที่บรรลุความสำเร็จอย่างงดงาม คงได้ความสำคัญ ๕ ประการ คือ

(๑) ขบวนการเผยแผ่ดี เพราะท่านพระเถระทั้ง ๕ เป็นนักศึกษาระดับสูง มีพรหมญาณเป็นชั้นพระเถระตามพระวินัย มีจิตใจสูงและกตัญญูต่อพระศาสนาแท้จริง

(๒) มีปริมาณและคุณภาพจำนวนคณะสงฆ์ ๕ รูป เป็นปริมาณที่สามารถทำสังฆกรรมได้ทุกประเภท เว้นบวชกรรม และมีคุณธรรมจิตใจสูง พร้อมด้วยสมรรถภาพ ความสามารถ ทั้งในด้านปริยัติและปฏิบัติ พอที่จะเป็นหลักหรือเชื่อมโยงอย่างอันดีของเพื่อนสหธรรมิก มีการเสียดสละ ไม่คิดเห็นแก่ความเหนื่อยยาก

(๓) มีนโยบายการเผยแผ่ดี คณะทั้ง ๕ มุ่งไปสู่เมืองพลิมอันเป็นชาติภูมิของพระฌปฏีเถระ การเผยแผ่ธรรมวินัยในหมู่ชนที่เป็นญาติมิตร ย่อมเป็นการสะดวกทั้งด้านวัตถุและจิตใจ เพราะความปกติญาติธรรมทำให้เกิดนิยมชมชอบอยู่แล้ว การแนะนำให้รับรองก็ต้องง่ายเข้าเป็นธรรมดา ทั้งช่วยการโฆษณาส่งเสริมให้ไพศาลอีกด้วย

(๔) หลักธรรมเหมาะสม เพราะพระสงฆ์ลัทธิลังกาวงศ์ดำเนินตามหลักธรรมวินัย มีข้อวัตรปฏิบัติ

สมเกียรติของพระพุทธศาสนา ธรรม
ที่นำมาแสดงชี้แจงก็เป็นไปในกร
ปรับระบบแห่งสังคมให้เรียบร้อย
สาระสำคัญยิ่งคือถือหลักพึ่งตนเอง
คือทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว สอนให้
ละความชั่ว ทำแต่ความดี ซ้ำระจิต
ใจให้ผ่องใส โดยนัยนี้หลักธรรม
ก็สมเหตุสมผล อาจให้วิญญูชน
พิสูจนได้ เป็นการเหมาะสมกับนิสัย
จิตใจของชาวบูรพทิศ

(๕) เหตุการณ์อันช่วยให้
เพราะขณะสงฆ์ที่มีอยู่เดิม มีลัทธิ
เทียบพร้อมไปด้วยการขอมพึ่งผู้อื่น
มีพิธีกรรมบวงสรวง อ้อนวอน
ให้เทพเจ้า สิ่งศักดิ์สิทธิ์ คลับดาล
สิ่งที่ตนปรารถนาให้สำเร็จ อย่างไร
เหตุไรผล จนประชาชนรู้สึกเบื่อ
หน่าย เพราะไม่อาจสามารถจะ
บันดาลให้เป็นไป เมื่อมีลัทธิใหม่มี
ลักษณะตรงกันข้าม คือให้ถือตนแ
เป็นที่พึ่งของตน อย่างมีเหตุมีผล
ทั้งทำให้ผู้ปฏิบัติได้รับผลเห็นทันตา
จึงพากันนิยมชมชอบอย่างกว้าง
ขวาง

การที่พระสงฆ์คณะนี้ วาง
รากฐานพุทธศาสนาอยู่ที่เมืองพลิ
มดินแดนมอญ ชาวเกียรติคุณก็พึ่ง
ขจรไปในบ้านน้อยเมืองใหญ่ด้วย
เหตุดังกล่าวแล้ว ก็พากันเดินทาง
ตรงไปกรุงพุกาม ซึ่งพอขณะสงฆ์
นี้ไปถึง พระลปฎิเถระก็ได้ทราบ
ข่าวว่า พระมหาเถระอุตราชีวะ
อาจารย์ของตนมรณภาพ นับว่าเป็น
การพลาดที่ขาดร่มโพธิ์ร่มไทรใน
การประกาศพระพุทธศาสนา แต่
ท่านทั้ง ๕ เป็นสาวกใจสิงห์ ไม่
ยอมให้ออดอวยยังคงสั่งว่าวัตรปฏิบัติ
เคร่งครัดในธรรมวินัย ประกาศ
ศาสนจักรถือหลักตนเป็นที่พึ่งของ
๘๐ รุสมิแล

ตนพร้อมด้วยเหตุและผล จนมี
ความรู้ภาษาพม่าพอที่จะสั่งสอน
ประชาชนกรได้ ก็มีคนเลื่อมใสนิยม
เป็นอันมาก จนทรงทราบถึงพระเจ้า
นรปติลิตธิ์ก็ทรงพระราชศรัทธา
เลื่อมใสรับเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภ์
และทรงสนับสนุนให้คนพม่าบวช
เรียนในลัทธิลังกาวงศ์นี้มากขึ้น
จนสามารถตั้งคณะสงฆ์ลัทธิลังกา
วงศ์ได้อย่างกว้างขวาง มีศิษยานุ
ศิษย์เป็นจำนวนมาก เพื่อความเป็น
หลักแหล่งแห่งพระสงฆ์คณะนี้
และเพื่อประกาศพระองค์เป็นเอก
อัครศาสนูปถัมภ์พระเจ้านรปติลิตธิ์
ทรงสร้างวัดอย่างมหากุฬารขนาด
ใหญ่ขึ้นในกรุงพุกามวัดหนึ่ง พม่า
เรียกว่า วัดกอดออะลิน แปลว่า
บัลลังก์พระทันตธาตุ อยู่ริมฝั่งแม่น้ำ
เอราวดี และทรงสร้างวัดขึ้นขนาด
ย่อมกว่านั้น เรียกว่าวัดจุฬามณี
นอกจากนี้ทรงสร้างวัดอื่น ๆ ที่ไม่
สำคัญอีกหลายวัด

แต่เมื่อพุทธศตวรรษมีเหตุเกิดขึ้น
ในพระเถระทั้ง ๕ รูปนั้น โดยที่
วันหนึ่งพระราหุลเถระเข้าไปรับ
พระราชทานเงินในพระมหาราชวัง
เห็นสตรีชาววังซึ่งมีร่างกายสวย
งามเข้าคนหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะกิริยา
มารยาทอันเลอโฉมล้ำเลิศ ก็เกิดมี
ศรัทธาเทพแฝงออกจากแหล่งเจ้า
บักเอาดวงหทัยประเทศของพระ
ราหุลเถระ ถึงแม้จะอยู่ในภาวะมี
ผ้ากาสาหวัดสรอันเป็นธงชัยของ
พระอรหันต์ห่มห่ออยู่ ทั้งมีความรู้
เกรียงไกรในพระธรรมวินัย พร้อม
ทั้งอายุพรรษาเป็นชั้นพระเถระ
ก็ไม่สามารถจะตัดความรักความ
ใคร่อันเป็นกิเลสตามได้ ขอมสิโร
ราบพ่ายแพ้แก่รูป เสียง กลิ่น รส

และสัมผัส อันเป็นอารมณ์ของ
พระยามาร อย่างที่จะถอนตนไม่ขึ้น
เพราะความงามของสตรีเพศเป็น
เหตุ ถ้าจะพรรณนาก็คงได้ตามบท
ประพันธ์ ของหลวงธรรมาภิรมณ์
ดังจะขอเชิญมาเพื่อเปลี่ยนรสแห่ง
การฟัง ดังต่อไปนี้

● โลมสำอางคืออย่างทรวงวงขวัญ
แลดมกลิ่นที่พักรพิวประ ไพพรรณ
ฉวีวรรณวิชาด้วยทรง
ศุภมน้ำน้ำนวลยวลสวาท
มุคผาค่องพิศพินิจผวง
กุเพราพรหมนิมน์เนียรเมียรผลง
ละอองดั่งไอเอี่ยมสะอาภา
พร้อมสรรพจรจบเบญจลักษณ์
ทั้ง ไตรจักรเขียนสุดจะเสาะหา
จะเปรียบสองปองปานกันคารตา
เหมือนมาโลมโลกให้อาลัย เอย.

เพราะฉะนั้น นักปราชญ์ราช
บัณฑิตทั้งหลาย ผู้ที่เคยประสบ
พบเห็นกามเทพ ที่เคยแผลงฤทธิ์
ให้พวกนักลัทธิ วิทยากร ฤๅษีไซโร
ขอมสละละทิ้งธรรมที่ตนบำเพ็ญมา
สิ้นกาลนาน ขอมสิโรราบกราบ
กรานให้กามเทพนำไปจุดทาสและ
ทาสี ฉะนั้นพระพุทธองค์ เมื่อ
พระอนันต์ทูลถามในหลักการที่
ปฏิบัติเกี่ยวกับสตรีเพศ ทรงตรัสว่า
อนันต์เอ๋ย เธออย่าเห็นเสี
ยเป็นดีที่สุด ถ้ายังมีความจำเป็น
อย่าพูดขอมทำเป็นไ้เสียเป็นดีมาก
ถ้าจำเป็นต้องพูดจงพูดแต่ว่าทะ
ที่ประกอบด้วยธรรมและวินัยเป็นดี
ทั้งนี้ก็เพราะทรงเห็นว่าเหมือนว่า
ใกล้ลม ผมใกล้หัว ซีใกล้บ้าน ขาก
ที่ใครจะรักษาความสุภาพและศักดิ์
ศรีไว้ได้ ดังโคลง ๕ สุภาพบทหนึ่ง
ว่า

หวั่นหวั่นว่าวอยู่ใกล้ ลมกววน

ผมกับหวีฮวน หย่งเกล้า
วัดชีชิดบ้านชวน ซีนบา!
สามประเภทนี้เข้า เยี่ยงแท้ธรรมนิยม
นอกจากนี้แล้ว ผู้ที่ตกอยู่ใน
ห้วงรักหวลือก อาจจะหมดความรู้
รู้สึกนึกคิดขบขึงใจไว้ได้ ขอแต่
ให้ตนสมรักสมใครก็พอใจ กามเทพ
จะนำให้เป็นอะไรก็ยอมสิ้น เพราะ
ตกเป็นทาสแห่งตัณหา ดังบท
ประพันธ์ของสุนทรภู่ตอนหนึ่งว่า
น้องเป็น *ไม่ให้พินเป็นนง*
จะไต่กกกักไม้ ณ ไทรสั่นที่
น้องเป็นนารีผลลมลจันทร
ตัวพินนั้นขอเป็นวิชาธร
น้องเป็นบัวตัวที่เป็นแมลงภู
เข้าสมสู่เขยชมลมเกษร
น้องเป็นวารีที่หวังเป็นมังกร
ได้เขยซ่อนชมชะเลทุกเวลา
น้องเป็นธำอำไพขอให้พี่
เป็นราชสีห์สมสู่ในคูหา
แม้น้องเป็นนางเทพธิดา
พี่ขออาศัยเส้นนี้เป็นเทวัญ.

ฉะนั้น เมื่อพระราหุลเถระ
ถูกกามเทพของหญิงสาวชาววัง
แผลงมาถูกดวงใจ ก็ทำลายอิทธิบาท
ธรรมที่จะนำพระพุทธศาสนามา
เผยแผ่ในประเทศบุรพทิศ เพราะทำ
จิตให้เบื่อน่ายต่อเพศพรหมจรรย์
จึงได้นำความรู้สึกกระสันในอันที่
จะสึกหาลาเพศ ให้ตกไปอยู่ใน
อำนาจของมาตุคาม แข็งความ
ประสงค์ของตนแก่เพื่อนพระเถระ
อีก ๔ รูปทราบ พระเถระเหล่านั้น
ก็คัดเตือนให้สติด้วยประการต่าง ๆ
ก็ไม่สามารถที่จะระงับใจของพระ
ราหุลเถระได้ จึงทักท้วงว่า ถ้าจะ
สึกหาลาเพศในกรุงพุกามนี้ ชาว
พม่าก็จะดูหมิ่นได้ สันนิษฐาน
เคารพนับถือ การเผยแผ่พระพุทธ

ศาสนาที่พวกตนได้เสียดสละ พยา
ยามมาจนได้รับความยกย่องนับ
ถือ ตั้งแต่พระมหากษัตริย์ลงมา
จนประชาชนทั่วไป ก็จะไม่สำเร็จ
ฉะนั้นถ้าจะสึกจริง ๆ แล้ว ขอให้
หลบไปสึกเสียในประเทศอื่นที่ห่าง
ไกลจากประเทศนี้

ฝ่ายพระราหุลเถระ แม้จะ
ตกอยู่ในอำนาจของตัณหาราคะ
กิเลส แต่เพราะเหตุที่เป็นพหูสูตร
มีการศึกษาธรรมวินัยมาสูง จึงรู้สึก
การดิ้นรน ผิดหรือถูก ควรและสิ่ง
ไม่ควร จึงยอมรับมติดีค่าทักท้วง
ของพระเถระทั้ง ๔ ว่าจะไปสึกหา
ลาเพศในประเทศที่อยู่ห่างไกล
จึงได้ชักชวนบรรดาเหล่าศิษยา
นุศิษย์ผู้รักดี ลงเรือจากกรุงพุกาม
ประเทศพม่า ไปสู่ประเทศอันหนึ่ง
ซึ่งตามพงศาวดารพม่าเรียกชื่อว่า
เกาะมาลัย คือเมืองนครศรีธรรมราช
เวลานั้นยังเป็นประเทศอิสระอยู่
สมเด็จพระนเรศวรมหาราชปรากฏ
ทรงวินิจฉัยเรื่องพระสงฆ์ลี้ภัยลี้ก
วงศ์มาสู่ประเทศไทย ที่พงศาวดาร
พม่าว่าเกาะมาลัยดังกล่าวแล้ว
ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า มาเลย์
เพนินสุลาร์ (malay peninsular)
แปลว่าแหลมมะลายู ถ้าจะตั้งชื่อ
สังเขตโบราณวัตถุทั่วแหลมมะลายู
ที่สร้างอย่างแบบลังกา ปรากฏว่า
มีอยู่แต่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช
แห่งเดียวคือองค์พระมหาธาตุ เป็น
รูปทรงสถูปแบบลังกาชัดเจน ทั้ง
มีคำในศิลาจารึกของพ่อขุนราม
คำแหงประกอบว่าพระมหาเถระชั้น
สังฆราชาเป็นเจ้าคณะสงฆ์ที่กรุง
สุโขทัยสมัยนั้น ล้วนแต่ขึ้นไปจาก
จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังที่ยกขึ้น
มากล่าวแล้วข้างต้น นอกจากนี้

หนังสือที่แต่งในสมัยโบราณก็มี
หลายเรื่อง เช่นสิหิงคนิทาน คำานาน
พระพุทธสิหิงค์เป็นต้น กล่าวถูก
ต้องยุติเป็นอันเดียวกันว่าเมืองนคร
ศรีธรรมราช เป็นที่ตั้งพระสงฆ์ลี้ภัย
ลี้กวางศ์ และเคยไปมาติดต่อกับ
เมืองลังกามาก่อน ฉะนั้นถ้าเอา
เรื่องทางเมืองไทยประสมประสาน
กับพงศาวดารพม่า เป็นที่เชื่อถือ
ได้ว่า พระราหุลเถระกับพระสงฆ์
สาวุศิชย์ เชิญพระพุทธศาสนา
ลี้ภัยลี้กวางศ์มายังประเทศไทย
และเริ่มแรกมาตั้งที่เมืองนครศรี
ธรรมราช ราว พ.ศ. ๑๑๕๐ ก่อน
ราชวงศ์พระร่วงครองกรุงสุโขทัย
ประมาณ ๕๐ หรือ ๖๐ ปี จนถึง
รัชกาลพ่อขุนรามคำแหงมหาราช
เมืองนครศรีธรรมราชจึงตกเป็น
ประเทศราชขึ้นกรุงสุโขทัยและพระ
สงฆ์ลี้ภัยลี้กวางศ์คณะนี้ได้เปลี่ยน
แปลพระมหาธาตุองค์เดิม ที่สร้าง
ครั้งยังถือลัทธิมหายานเป็นรูป
มณฑปอย่างที่เขา ให้เป็นแบบ
สถูปลังกาสามมณฑปองค์เดิมไว้
ข้างใน ดังที่ปรากฏอยู่ในกาลบัดนี้

ขณะที่พระสงฆ์ลี้ภัยลี้ก
วงศ์ มาสอนศาสนาคติหินยาน
ณ เมืองนครศรีธรรมราชนั้น พอดี
กับพวกอาหรับก็มาสอนศาสนา
อิสลามแก่พวกชาวเกาะชวาและ
สุมาตรา ตลอดจนมาจนแหลมมะลายู
ตอนใต้ ได้พากันเข้ารีตถือศาสนา
อิสลามเสียแล้วโดยมาก ยิ่งถือพุทธ
ศาสนาอยู่แต่ตอนเหนือแหลม
มะลายู ส่วนลัทธิมหายานเมื่อขาด
การอุปถัมภ์จากพวกศรีวิชัย ก็เป็น
ไปอย่างทรุดโทรมมากและสลายตัว
ไปในที่สุด พระราหุลเถระแม้จะตั้ง
ใจมาสึกหาลาเพศ แต่เมื่อมาประสบ

เหตุการณ์ครั้งนี้ เห็นว่าศาสนา
อิสลามที่แผ่เข้ามาจากตอนใต้แหลม
มะลายูเป็นภัยใหญ่ต่อพระพุทธ
ศาสนา จึงได้รวมกำลังกายและใจ
กับพวกศิษยานุศิษย์ ทำการเผยแพร่
พระพุทธรูปศาสนาละตินหีนยาน
ถึงกวางสี จนสุดกำลังกายและใจ
จนได้รับการนิยมนิยมชมชอบจาก
ประชาชนเป็นอันมาก พระเจ้า
แผ่นดินประเทศนี้ เมื่อได้เห็นข้อ
วัตรปฏิบัติของคณะสงฆ์ลัทธิลัทธิ
กวางสี ทั้งได้สมาคมและศึกษาทดสอบ
โดยใกล้ชิดก็ทรงพอพระทัย
มีความเลื่อมใสในพระราหุลเถระ
ถึงกับทรงตั้งให้เป็นพระราชครู
อันเป็นตำแหน่งอาจารย์ของกษัตริย์
ในสมัยนั้น เมื่อได้ประกาศพระ
ศาสนาลงเป็นหลักฐานเช่นนี้ พระ
สงฆ์ชาวลังกาพวกอื่น ๆ ก็พากัน
ตามมาอยู่อีกเป็นอันมาก ความ
นิยมนิยมแพร่ถึงกษัตริย์ลัทธิลัทธิ
จึงแพร่หลายไปในบ้านเมืองข้าง
เคียง จนสามารถย่นศาสนาอิสลาม
ไม่ให้แผ่เข้ามาตอนเหนือแหลม
มะลายูได้ เกียรติคุณก็พุ่งเฟื่องแพร่
หลายขยายตัวจนถึงกรุงสุโขทัย
ด้วยประการฉะนี้

อันพระราหุลเถระนี้ เมื่อได้
ทำการประกาศพระพุทธศาสนาแพร่
หลายไปในดินแดนตอนเหนือแหลม
มะลายูจนสามารถยับยั้งมิให้ศาสนา
อิสลามลุกลามขึ้นมาได้แล้ว รากะที
กิเลสที่ถูกศรกรรมเทพแผลงครึ่ง
ติดอยู่ในจิต ก็พลันลุกลามขึ้นมาใหม่
จิตใจของท่านอีก เหมือนตะกอน
ที่จมอยู่ในก้นโอ่งหรืออ่าง เมื่อ
ใคร ๆ เอาไม้ไปกววนเข้าตะกอน
นั้นก็ขยายตัว ทำให้น้ำในโอ่งขุ่น
ไปด้วยตะกอนก็ฉนั้นนั้น ศรกรรมเทพ

พม่าแผลงไม่สำเร็จ เมื่อมาถูกศร
กรรมเทพจังหวัดนครศรีธรรมราช
แผลงซ้ำ ตามหนังสือประวัติศาสตร์
ไทย ของพระยาประชากิจกรจักร
กล่าวว่า พระราหุลเถระก็ลาสิกขา
สึกออกครองเรือน และตั้งหลักฐาน
มีครอบครัวอยู่ที่จังหวัดนครศรี
ธรรมราช* และรับราชการอยู่กับ
พระเจ้านครศรีธรรมราช แต่คณะ
สงฆ์ลัทธิลัทธิลัทธิลัทธิ
จะสึกหาลาเพศไปแล้ว แต่ศิษยา
นุศิษย์ก็ยังคงดำเนินการพระศาสนา
สืบต่อไป โดยไม่หยุดยั้ง ดังโคลง
๔ สุภาพบทหนึ่งว่า

งามเทพปราชญ์เปรียบด้วย

โคตึก

ขังคอกไว้ยังอีก โดดข้าม

หนุ่มสาวเมื่อคราวศึก เบื้องเทศ

พ่อแม่ญาติมิตรห้าม

ต่อมาเมื่อสมัยพ่อขุนราม
คำแหงมหาราช ได้เสวยราชย์ต่อ
จากพระเจ้าบาลเมืองพระเชษฐา
ราว พ.ศ. ๑๘๒๐ ดังคำในศิลาจารึก
ว่า

"พ่ออุตาย ยังพี่กู กูพร้า
บ่าเรอแก่พี่กู ดังบ่าเรอแก่พ่อ
พี่กูตาย จึงได้เมือง แก่กูทั้งกลม"
พ่อขุนรามคำแหงปฐมมหาราชของ
ชาวไทย ทรงเป็นกษัตริย์ที่มุ่งการ
พัฒนาการประเทศ และเป็นกษัตริย์
ที่ทรงปฏิวัติระบบที่ล่าหลังของ
ชาวไทย ขณะนั้นประเทศไทยเพิ่ง
ได้รับอิสระพ้นจากเงื้อมมือขอมมา
ใหม่ ๆ จำเป็นที่จะต้องสร้างวัฒนธรรม
ประจำชาติไทยไว้โดยเฉพาะ
ศาสนาเป็นบ่อเกิดแห่งวัฒนธรรม
แต่พุทธศาสนาที่มีอยู่ประจำกรุง
สุโขทัย เป็นพุทธศาสนาที่คลุกเคล้า
ด้วยลัทธิมหายานและพราหมณ์

ซึ่งพวกขอมนิยมนับถือมาเป็น
เวลานาน ล้วนแต่มีพิธีกรรม บวง
สรวง อ้อนวอน ขออำนาจสิ่งศักดิ์
สิทธิ์และเทพเจ้าให้ดลบันดาลสิ่งที่
ตนประสงค์ให้ประชาชนชาวไทย
สมัยอยู่ในปกครองขอมยอมนิยมนับ
ถือตาม ต่างพากันเอาชีวิตแขวน
ไว้กับผู้อื่น ไม่ยอมพึ่งตนเอง อัน
ธรรมชาติสร้างสมรรถภาพมาให้
อย่างพร้อมสรรพ ประเทศชาติจะ
เจริญรุ่งเรืองได้ก็ด้วยความสมรรถ
ภาพของประชาชนพลเมือง ไม่เคย
มีเทพเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไหน
มาช่วยสร้างบ้านสร้างเมืองให้เจริญ
รุ่งเรืองได้ เมื่อเกียรติคุณของคณะ
สงฆ์ลัทธิลัทธิลัทธิลัทธิ
ธรรมราช พุ่งขจรเล้าล้อมถึงกรุง
สุโขทัย พระองค์ก็ทรงสนพระทัย
และทรงทดสอบหลักการสอน
ของพระสงฆ์คณะนี้ จนเป็นที่พอ
พระทัยและทรงเห็นว่าเหมาะสม
แก่ชาวไทยสมัยปฏิวัติและพัฒนา
ประเทศ จึงเป็นเหตุให้พระองค์
ทรงมีพระราชสาส์น ไปถึงพระเจ้า
นครศรีธรรมราช ขออาราธนา
พระสงฆ์คณะนี้ขึ้นมาประกาศ
พระพุทธศาสนาในกรุงสุโขทัย
ต่อมาพระสงฆ์ลัทธิลัทธิลัทธิ
เดินทางมาถึงกรุงสุโขทัย พระองค์
ก็ทรงรับเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภ์
ดังคำศิลาจารึกที่ได้กล่าวไว้แล้ว
ข้างต้นลัทธิลัทธิลัทธิลัทธิ
กรุงสุโขทัย และขยายแผ่ไปทุก
ซอกทุกมุมของราชอาณาจักรไทย
ด้วยประการฉะนี้ ขอความสุข
ความสวัสดิ์จงมีแก่ท่านผู้ฟังโดย
ทั่วกันเทอญ □